

CONEIXEMENT

RETAULE PER A LA CAPELLA DEL MAS ALRÀ (MAS OLIVER DE VILOBÍ D'ONYAR)

"La capella pública del mas Alrà consta com a existent des del 1703, i és dedicada a la Mare de Déu dels Dolors, culte important al s. XVIII". (1)

No obstant això, la seva existència és molt anterior, però la construcció actual de l'edifici correspon al 1609, data que es pot veure esculpida a la part baixa del petit rosetó. Això ens permet de deduir que el retaule documentat era per a aquesta capella, i més, si tenim en compte la seva advocació a la Mare de Déu.

Cal recordar que durant el Renaixement "Les Pietats" —no oblidem els quatre grups de Miquel Angel— foren una de les iconografies més difuses, mentre que en el segle XVIII, varen ésser "Les Doloroses", de les quals la imatgeria religiosa espanyola n'és un clar exponent —Joan de Juni, Pedro de Mena, etc.—, i que juntament amb les Verges de les Angústies són unes simples varietats del tema de la Pietat.

Tot i que el document del contracte no fa cap referència al lloc on deuria assentar-se el retaule, la coincidència de dates: 1609 la capella. 1610 el retaule, i la manca de referències o notícies d'un retaule amb aquesta dedicació a la Verge de la Pietat en l'església parroquial, confirmen la seva destinació a la ja esmentada capella.

El donant

Llàtzer Alrà, pagès de Vilobí, molt probablement nebot del canonge Miquel Alrà i ambdós fills del mas que avui porta el nom d'Oliver, fou qui encarregà la construcció del retaule que presentem.

Poca cosa sabem d'aquest vilobinenc del segle XVII, només coneixem per un contracte d'arrendament ofert pels protocols notariais (2) que l'any 1613 va arrendar a Pons Saurí, pagès de Medinyà, el mas Rigau i una peça de terra del mas Ro-

vira, tots dos de la seva propietat i situats al terme de Vilobí.

L'artista

Quant a l'autoria del retaule cal referir-nos a Joan Pujades, fuster, natural de Riudellots de la Selva i veí de Girona.

Fins el moment actual res no es coneixia d'aquest mestre, però la recerca que portem a terme centrada a l'Art de l'època barroca a Girona, ens n'ofereix abundants dades:

Segurament era fill d'un altre fuster també de Riudellots, que a la segona meitat del s. XVI, obrà tres retaules per a la parròquia del seu poble (3).

Així mateix hem pogut saber que Joan Pujades va executar els retaules majors de Sils i de Sant Gregori i va acabar els de Sant Andreu Salou i Cartellà que havien iniciat Bernat i Bladiri Roca, germans i fusters de Girona.

En els documents Joan Pujades apareix citat com a: fuster, entallador i escultor, però tot i la seva abundant producció, cap de les seves obres no s'ha conservat o no es coneix, i per tant res no sabem de la qualitat del seu treball. Esperem que estudis futurs ens permetran d'atorgar-li un lloc digne en la nostra historiografia.

Els contractes

Era habitual que l'execució d'una obra ja fos escultura, arquitectura, pintura... anés precedida de la signatura d'un contracte. Aquest era formalitzat davant d'un notari i generalment era un contracte a preu fet, conseqüència d'un acord entre la part contractant —que costejava l'obra— i l'artista.

En aquest tipus de document s'especificaven totes les condicions i pactes tocants a preu, temps de durada de la feina, iconografia, tipus de material a emprar i altres qüestions com poden ser: despesa de l'artista i els seus ajudants mentre duri l'assentament de l'obra, dietes, etc.

Pel que fa als retaules, una gran majoria formen part d'un procés llarg i costós que es divideix en dues parts:

a.- S'encarregava a un fuster la realització de l'estructura en fusta del retaule, com també les imatges.

b.- Passat un temps, que poden ser alguns anys, se signa un segon contracte, ara amb el pintor, que s'encarregarà de policromar el retaule "de bon or y fines colors al oli", així s'esmenta en els documents.

L'explicació d'aquest llarg procés ve donada per raons de cost, en particular en els casos en què eren els feligresos els qui sufragaven l'obra.

Retaule de la Mare de Déu de la Pietat

Segons podem extreure del contracte, abans de formalitzar l'encàrrec, el mestre Pujades va lliurar a Llàtzer Alrà, una traça. La traça o projecte de l'obra consistia en un dibuix fet en paper o pergamí, la utilitat principal del qual era servir de guia per a l'obra que s'havia d'executar i a més, com a garantia que el treball es faria conforme la capitulació feta. Són molt poques les traces que